

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukukunda Bilirkişilik Müessesesi İle İlgili Olarak Yaşanılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri¹

I-Genel Olarak:

Günümüzde bilginin öneminin artması ve bilgiye ulaşımın kolaylaşması ile teknolojiye her geçen gün büyük gelişmeler yaşanmaktadır. Teknoloji ile ilgili dergilerde, 6 ay önce geleceğin ürünü olarak gösterilen birçok ürünün, bugün piyasaya sürülmüş olduğuna yönelik haber ve ilanlara rastlamak artık doğal olarak karşılanmaktadır. Yani geleceğin ürünlerinin üretilerek piyasaya sürüleceği zaman aralığı da bir hayli kısalmıştır. Eskiden yıllarla tabir olunan bu aralıklar şimdi aylar ile ifade olunmaktadır. Bu durum da bizlere teknolojinin gelişim hızının ne kadar yükseldiğini açıkça ispatlamaktadır. Çağımıza “İletişim ve Bilgi Çağı” denmesinin kanımca bir nedeni de budur. Gelişen teknoloji insanlığın refahı için birbirinden ilginç buluşlara imza atmakta, bu buluşların ekonomiye katkısı da büyümektedir. İşte buluşlar, tasarımlar, markalar, coğrafi işaretler gibi sınai mülkiyet haklarını, ilim ve edebiyat eserleri, müzik eserleri, güzel sanat eserleri gibi fikri yaratımlar üzerindeki hakları koruma altına alan Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukukunun da, teknolojiye bu gelişme ile önemi daha iyi bir şekilde anlaşılmalı, Hukukun bu özel alanı ile ilgili özel yasalar oluşturularak, özel mahkemeler kurulmalıdır. Fakat ne yazık ki bugün Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku ile ilgili olarak kurulan Mahkemeler, konu ile ilgili olarak artış gösteren iş yükünü karşılamakta zorlanmakta, bu nedenle uygulamada bir takım problemler yaşanmaktadır. Bu çalışmada Fikri ve Sınai Haklar Mahkemeleri önüne getirilen uyuşmazlıkların çözümünde sıkça başvurulan bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak uygulamada yaşanan sorunlar irdelenmeye çalışılacak, sorunların çözümü için önerilerde bulunulacaktır.

II-Uygulamada Yaşanılan Sorunlar

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukukunun uygulama alanı bulunduğu özel yetkili mahkemelerde uygulamada bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak birçok sorun yaşanmaktadır. Gerek avukat sıfatına haiz olmam nedeni ile şahsen karşılaştığım ve şahit olduğum, gerekse bu çalışmanın verimli olması nedeni ile bilgi aldığım kalem çalışanları, hâkim ve bilirkişi meslektaşlarımdan bana aktarmış oldukları bazı sorunlara aşağıda yer alan başlıklar altında değinmenin fayda sağlayacağı kanaatindeyim;

1-Ülke genelinde Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku ile ilgili özel görevli mahkemelerin ve bu mahkemelerde görev yapan konu ile ilgili eğitimli ve denetimli hâkimlerin sayısının azlığı.

Mahkeme hâkimi tarafından, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku ile ilgili huzura gelen bir davada, dosyada bilirkişi incelemesi yapılmasına gerek olup olmadığı ve gerek olduğuna karar verildiğinde şu noktalara dikkat edilmesi önem taşımaktadır;

- a) Hâkim, davanın başında o davanın karara bağlanabilmesi için **özel veya teknik alanda bir bilginin gerekli olup olmadığına** karar vermelidir.

¹ Hazırlayan; Av. M. Fatih Güçlü / info@mfatihguclu.av.tr

- b) Sonra davaya konu husumetin çözümü ile ilgili olarak kendi özel ve teknik bilgisinin o davada yeterli olup olmayacağını takdir etmelidir.
- c) Hâkim, davada özel veya teknik bilgiye ihtiyaç duyulduğu, husumetin çözümünde kendisinin bu bilgiye sahip olmadığı kanaatine varırsa bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermelidir.
- d) Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukukî bilgi ile çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermemelidir.
- e) Hâkim dosyayı teslim edeceği bilirkişi veya bilirkişilerin çalıştıkları alanda gerekli bilgiye haiz uzman vasıflarını, dürüst ve tarafsız kişiliklerini çok iyi araştırmalıdır.
- f) Hâkim, tarafların görüşlerini de almak sureti ile bilirkişiden dava konusu husumet ile ilgili olarak talep ettiği yardımın neler olduğunu çok iyi bir şekilde tespit etmelidir.

Yukarıda belirtilen hususların dosyada bilirkişi incelemesi yapılıp yapılmayacağı ve yapılmasına karar verildiğinde bilirkişi seçiminde mahkeme hâkimi tarafından nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hakkında bir fikir verdiği ortadadır. Fakat uygulamada söz konusu hususlarla ilgili sıkıntılar yaşandığı gözlemlenmektedir. Özellikle Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk ve Ceza Mahkemelerinin bulunmadığı illerimizde yasal düzenleme ile bu davalara bakmakla görevli mahkeme hâkimleri, şu an İstanbul, İzmir ve Ankara'da bulunan Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemelerinin hâkimleri gibi Fikri ve Sınâî Mülkiyet Hukuku alanında eğitilmiş ve deneyimli değildirler. Bu nedenle dosyada ne zaman bilirkişi incelemesinin gerektiği hususunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Genellikle gözlemlenen Fikri ve Sınâî Mülkiyet Hukuku ile ilgili olan her uyuşmazlık ile ilgili olarak dosyanın bilirkişilere gönderilmesidir. Bu uygulamayla konuya vakıf olmayan hâkim de bir nevi dosyanın inceleme görevini kendi üzerinden atarak bilirkişiye tevdi etmektedir. Oysa mahkeme hâkimi teknik ve özel bilgiye ne derece ehil olduğunu veyahut husumetin çözümünde hukuki bilginin yeterli olup olmadığını bilirkişi incelemesine karar vermeden önce iyi sorgulayıp kararını vermiş olmalıdır. Sorun, usul ekonomisi bakımından da önem taşımaktadır. Özellikle sınâî mülkiyet hukuku ile ilgili olarak bazı durumlarda husumeti havi bir ürünün kullanıcısının özel yaşantısında yargılamayı yapan hâkim de olabileceği, bu duruma ilişkin özel bilgisini dikkate alması gerektiği doktrinde ileri sürülmektedir.² Tasarım Hukuku ile ilgili olarak girilen bir davada İstanbul 1. Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemesi plastik çam ağaçlarının tasarım tescilini yaptırarak elindeki tasarım tescil belgesine dayalı olarak müvekkillerin ürünlerini toplattıran davalı tasarımı hakkında herhangi bir bilirkişi incelemesi yaptırmadan, dava konusu tasarım tescil belgesinin hükümsüzlüğüne karar vermiş, Yargıtay da kararı bu yönden onamıştır. (İstanbul 1. Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemesi 2003/553K., 2004/455E.) Gerçi Yargıtay tarafından fikri ve sınâî mülkiyet hukuku ile ilgili birçok husumet hakkında verilen kararlarda, husumetin çözümü için teknik bilgi gereği dile getirilerek dosyanın bilirkişilere gönderilmesi şart koşulmaktadır. Fakat yasa bu hususta takdir yetkisini hâkime bırakmış olup, hâkimin konu hakkındaki özel bilgisi yeterli ise dosyanın bilirkişilere tevdiine kanaatimizce gerek bulunmamaktadır. Örneğin marka ve tasarım hukuku ile ilgili bazı davalarda hâkimin

² DR. Cahit Suluk-Tasarımlar-Seçkin Yayınevi

bu konuda geniş takdir yetkisi olduğu kabul edilmelidir. Aksi takdirde her olayın kendine has özellikleri dikkate alınmaksızın her davada bilirkişi müessesine başvurulmasının zaruri olduğunu düşünmek, hem hâkimin kendisine yasa ile verilen takdir yetkisini kullanmasını kısıtlayacak hem de yargıyı bu tip davalar için bilirkişilik müessesine bağlı bir kurum haline getirecektir.

Bununla birlikte hâkimin, seçeceği bilirkişilerin husumeti aydınlatmak için aranılan teknik bilgiye sahip olup olmadığını da denetlemesi, bilirkişileri bu vasfa sahip kişiler arasından seçmesi gerekmektedir. Verilecek bilirkişi raporunun gerekli ve yeterli bilgiye sahip bilirkişiler tarafından hazırlanarak sorunun çözümü için kâfi olup olmadığının denetimi de hâkimin görevleri arasındadır. Özel mahkemelerin kurulu olduğu iller baz alındığında, burada konu ile ilgili bilirkişi bulabilmek nispeten daha kolay olmak ile birlikte, çeşitlenen davalarda mahkemelerin daimi olarak çalıştığı bilirkişilerle değil, farklı alanlarda farklı bilirkişilerle çalışma zarureti doğmaktadır. Hâkimin daha önce bilirkişi olarak görevlendirmedığı bu kişiler hakkında konuya ehil olup olmadıklarını veyahut bilirkişilik müessesesi hususunda yeterli bilgiye ve deneyime sahip olup olmadıklarını en başta anlayabilmeleri doğal olarak çok zordur. Bu konuda kişinin bilimsel kişiliği, çalıştığı yıl veyahut bulunduğu mevki ve görevi gibi özellikleri göz önünde tutularak bilirkişilik görevi verilmektedir. Fakat daha önce mahkemece bilirkişilik görevi verilmemiş bu kişilerin, davaya konu husumetin çözümü hususunda yeterli deneyim ve bilgiye sahip olmadıkları ya da bilirkişilik müessesinin özelliklerini bilmedikleri sonradan anlaşılabilir. Bu durum da ister istemez zaman ve maddi kayba yol açmaktadır.

Bununla beraber özel mahkemelerin kurulu olduğu üç büyük il dışındaki görevli hukuk ve ceza mahkemesi hâkimleri, birçok farklı davaya bakmak ile sorumlu iken, her zaman karşılına çıkmayan fikri ve sınaî mülkiyet hukuku alanı ile ilgili davalarda zorlanmakta, hatta yeterli kaynak dahi bulamamaktadır. Kaldı ki ihtiyaç vuku bulduğunda fikri ve sınaî haklar hukuk mahkemelerine bu alanda yeterli bilgisi ve deneyimi olmayan hâkimlerin atanması sorunun daha da büyümesine yol açmaktadır.

2-Mahkemelerin ağır iş yükünün de etkisi ile teknik veya özel bilgiye sahip bilirkişi bulmakta zorluklar yaşanmaktadır.

Mahkemelerin yoğun iş yükü altında ihtilafın çözümü için gerekli teknik ve özel bilgiye sahip bilirkişi bulunmasında zorluklar yaşanmaktadır. En başta bilirkişilik müessesesi ile ilgili merkezi bir kurumun yokluğunun yarattığı eksiklik kendini hissettirmektedir. Bu nedenle mahkeme kalemleri elinde, çeşitli sahalarda faaliyet gösteren bilirkişi isimleri bulunmakta, çoğu zaman davada bilirkişilik yapacak olan isimler bu listelerden seçilmektedir. Bir dönem bilirkişilik yapmak için uygulamada mahkeme kalemlerine başvurulmaktayken, bugün mahkemelerin adalet komisyonu başkanlığı tarafından her yeni yargı yılı için bilirkişilik yapacak kimselerin başvurusu için belli bir zaman aralığı tayin edilmekte, bu dönem içerisinde bilirkişilik yapmak isteyen kişiler gerekli belgeleri temin ettiği takdirde bilirkişi olarak kayda alınmaktadır. Tüm bu çabalar dahi kanaatimizce yeterli ve konuya vakıf bilirkişi temininde yaşanan güçlükleri ortadan kaldırmamaktadır. Konuya kimin ehil olduğu hususunun tayini mahkemelerin eline kalmaktadır. Oysa kendi uzmanlık alanına girmeyen bir alanda mahkeme hâkiminin bir bilirkişinin ehil olup olmadığını, davadaki husumeti çözebilecek yeterli bilgiye sahip olup olmadığını denetleyebilmesi yukarıda da belirtildiği gibi çok zordur. Bunun tespiti, o bilirkişinin sahip olduğu belgeler,

sertifikalar ve faaliyet gösterdiği makamdaki unvanı ile anlaşılmaya çalışılmaktadır. Oysa bu konuda kurulmuş, gerçekten kimlerin hangi alanda bilirkişilik yapmaya ehil olduklarını baştan belirleyerek, gelebilecek talebe göre sınıflandırmış bir kurumun varlığı, hâkimin bu alandaki yükümlülüğünü de kanımızca bir nebze hafifletecektir. Birkaç dosyada vermiş olduğu raporların yetersizliği veyahut göstermiş olduğu özensiz tutum baz alındığında üzerine aldığı sorumluluğu layıkıyla yerine getirmeyen bilirkişilere mahkemelerin tekrar bilirkişilik görevi vermemeleri gerektiğini düşünmekteyiz.

Konusunda uzman kişilerin bilirkişilik yapmaktan kaçınmalarının nedenlerinden birisi de yapmış oldukları bilirkişilik görevi nedeni ile takdir olunan ücretlerin azlığıdır. Özellikle ceza mahkemelerinde bilirkişiler tarafından gösterilen emeğe rağmen karşılık olarak çok cüzi ücretler takdir edilmekte, ücretlerin mal müdürlüğünden temini ayrı bir zorluk yaşatmakta ve bir de bu cüzi ücretlerden devlet tarafından vergi alınmaktadır. Hukuk mahkemelerinde verilen ücretler ceza mahkemelerinde verilen ücretlere nazaran daha yüksek olsa da, çoğu bilirkişinin asıl mesleğini icra ederken kazandığı paradan çok daha düşük kalmaktadır. Gerek ücretlerin düşük olması ve gerekse bilirkişilerin büyük bir çoğunluğunun aynı zamanda farklı mesleki alanlarda çalışmak zorunda olmaları nedeni ile yoğun iş yüküne maruz kalmaları, bilirkişilik müessesine talebi düşürmekte, bu nedenle mahkemelerin önüne gelen işlerde ehil bilirkişi bulunmakta zorlanılmaktadır.

Uygulamada yaşanan bazı zorlukların da bilirkişilik müessesine olan talebi azaltmakta olduğu gözlenilmektedir. Özellikle bu alanda çalışan bilirkişilerin dile getirmiş oldukları bu zorluklardan bazılarını sıralamak gerekirse;

- Teknik incelemenin yerinde yapılmış olduğu talimat dosyalarında, teknik bilirkişi, fikri ve sınâî mülkiyet hukuku ile daha önce yakinen bir ilişkisi olmaması nedeniyle tam olarak neyi inceleyeceğini bilemediğinden, eksik inceleme ile iş bu dosyalar özel görevli mahkemelere yollanabilmektedir. Bu durum da dosyayı farklı bir ilde inceleyecek hukukçu bilirkişilerin işini bir hayli zorlaştırmaktadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi talimat dosyasını gönderen asıl mahkeme hâkiminin, fikri ve sınâî mülkiyet hukuku hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaması nedeniyle talimat dosyasındaki teknik incelemeyi eksik yaptırmış olması da anılan sorunun ortaya çıkmasını sağlayan bir başka faktördür.
- Mahkemenin önüne gelen husumette özel bilgiye havi bilirkişi, zaman zaman sektör içinde bizzat yer alan bir kişi de olabilmektedir. Ticaret odaları, meslek birlikleri, dernekler gibi kurumlardan bilirkişilik yapması talep olunan bu kişiler doğal olarak bilirkişilik müessesesinin ve sorumluluğunun ne olduğu konusunda da yeterli bilgiye sahip bulunmamaktadırlar. Bu durumda bu bilirkişilerin inceleme aşamasında dosyada husumet hakkındaki görüşü sadece birkaç cümleden öteye gitmemektedir. Rapor yazımı bu nedenle daha ziyade hukukçu bilirkişilerin üzerinde kalmakta, büyük emek ve zaman ayırma gerektiren bu işlemi yapan sektör bilirkişisi haricindeki bilirkişiler, bu bilirkişi ile aynı ücreti almakta, bu durum da adil olmayan bir tablo yaratmaktadır. Ayrıca sektör bilirkişisi, bilirkişilik müessesesinin işleyiş ve uygulamasından da çoğu zaman bihaber olduğundan bu kişinin rapora imzasını almak dahi büyük zorluk yaratmakta, raporun dosyaya sunumu süresi uzamaktadır. Söz konusu

durumun bilirkişilik müessesine olan talebi azaltan nedenlerden birisi olduğu herhalde açıkça ortadadır.

- Özellikle büyük şehirlerde gerek yoğun iş temposu, gerek mesafe uzaklığı ve gerekse trafik sıkışıklığı nedeni ile bilirkişilerin bir araya gelebilmeleri, davaya konu husumeti ve bu konuda vardıkları fikir ve kanaati tartışabilmeleri zorluk teşkil etmektedir. Bununla birlikte mahkemelerde bilirkişilerin bir araya gelerek husumeti ve vardıkları kanaati tartışabilecekleri ayrı bir bölümde bulunmaması, bu durum da bir araya gelebilme ihtimalini azaltmaktadır. Bilirkişi incelemeleri taraf vekillerinin de katıldığı kalem odalarında ya da boşaldığında mahkeme salonlarının da yapılmakta, imkânların darlığı dosyaların yerinde incelenmesini güçlendirmektedir. Bu nedenle özellikle büyük şehirlerde çoğunlukla hâkimin bilirkişi incelemesi için verdiği süreleri bilirkişilerce riayet edilmediği gözlenmektedir.
- Fikri ve sınaî mülkiyet hukuku ile ilgili davaların çoğunluğunun teknik ve özel bilgiye dayalı davalar olması nedeni ile dosyaların büyük bir kısmını deliller oluşturmaktadır. Deliller de dosyaya ek klasörler olarak taraflarca sunulmaktadır. Buna bir de ürün numuneleri eklenince dosyayı ve eklerini taşımak güçlük arz etmektedir. Mahkemelerin bilirkişiler için tahsis edilmiş inceleme odaları olmadığından, dosya ve eklerini taşıma görevi de bilirkişilere düşmektedir. Bu konuda yasa ile kendilerine herhangi bir masraf da tahsis edilmediğinden birçok kalın klasörden ve ürün numunelerinden oluşan yüklü dosyalar için yapılan taşıma masrafları bilirkişiler üzerine kalmaktadır. Bu durum da bilirkişileri bilirkişilik müessesinden soğutan başka bir etkidir.
- Heyet halinde bilirkişilik yapmak üzere görevlendirilen bilirkişilerin özellikle büyük şehirlerde bir araya gelmekte zorlanmalarından doğan sorunların bir benzeri rapordaki imza eksiklerinin giderilmesinde de yaşanılmaktadır. Özellikle gerek bilirkişiler ve gerekse kalem çalışanları tarafından sektör bilirkişisi, imzası alınması en zor kişi olarak belirtilmekte, bu konuda gerek bilirkişiler ve gerekse kalem çalışanları tarafından çekilen sıkıntılar dile getirilmektedir. Yazılan raporda bulunması gereken imzaların toplanması, gerek kalem çalışanları ve gerekse heyet bilirkişileri tarafından uygulamada yaşanan önemli sıkıntılardan birisi olarak gözlemlenilmektedir. Burada son yıllarda eskisine nazaran yapılan uygulama; imza eksikliği giderilmeden dava dosyasının mahkeme kalemlerince teslim edildiği bilirkişilerden alınmamasıdır. Kalem çalışanları, imza eksikliği olan dosyaların kalem tarafından kabul edilmesi halinde, imzası eksik olan bilirkişilerin imza eksikliğini tamamlamak için yoğun iş yükü içinde ayrı zaman ve mesai harcamak zorunda kaldıklarını, böyle bir yola başvurulmasının zamanla bu nedenle zaruri hale geldiğini belirtmektedirler. Bununla beraber bilirkişiler ise imza eksikliği olan diğer bir bilirkişinin imza eksikliğini gidermek için sorumlu olmadıkları halde uğraş verdiklerinden yakınmaktadır.

Uygulamada yaşanan bu tip zorluklar ister istemez bilirkişilik müessesine olan ilgiyi azaltmaktadır.

3-Uygulamada bazı bilirkişiler, düzenleyecekleri rapora gerekli ilgi ve özeni göstermedikleri gibi kendisinden görüşü talep olunan konuda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıkları halde görüş bildirmekten çekinmemektedirler. Sorumluluk sahibi olmayan bazı bilirkişilerin de raporları çok geç teslim ettikleri gözlemlenmektedir.

İki no'lu bent altında sayılan sorunlar her ne kadar bilirkişilik müessesesine olan talebi azaltan etkenler olarak görülebilirse de, mahkemelerce bilirkişi olarak tayin olunan bazı bilirkişiler, gerek bilirkişilik müessesesinin hukuki yapısı ve bundan doğan sorumluluklarının bilincinde olmamaları ve gerekse kendi üzerlerine almış oldukları görevi layıkıyla yerine getirme sorumluluğunda bulunmamaları neticesinde kalitesiz, yeterli incelemenin yapılmadığı, sorunun çözümü ile ilgili bilgi eksikliği içeren raporları dosyaya sunmaktan çekinmemektedirler.

Bazı bilirkişilerin de yine aynı sebepler nedeniyle almış oldukları dosyaları kendilerine mahkemece tanınan sürenin çok sonrasında (Örneğin on ay sonra) dosyaya sundukları veyahut geçen bu uzun süreye rağmen hiç sunmadıkları gözlemlenmektedir. Böyle bilirkişiler nedeniyle, yargılama süresi uzamakta, ehil olmayan bilirkişilerin vermiş olduğu kalitesiz raporlar nedeniyle mahkemelerce yeniden bilirkişi incelemeleri yaptırılmak zorunda kalındığından ister istemez dosyada masraflar artmaktadır. Disiplinli ve titiz çalışan mahkemeler bu şekilde rapor sunan bilirkişiler ile tekrar çalışmayı tercih etmemekte ve hatta raporunu çok geç veren ya da çok uzun bir süre geçmesine rağmen hiç vermeyen bilirkişiler hakkında bilirkişilik görevini ihmalden savcılıklara suç duyurularında bulunmaktadırlar.

4-Yine bazı bilirkişiler bilirkişilik müessesesi ile hâkimlik müessesesini birbirine karıştırarak, düzenlemiş oldukları raporlarda kendilerini hâkimin yerine koyarak mütalaalarda bulunmaktadırlar.

Özellikle doktrinde yer alan “hâkime yönelik yetkileri kullandıkları” ve “bilirkişilik müessesesinin kamu yararı güden bir müessese olduğu” yönündeki açıklamalar, bazı bilirkişilerin, ne yazık ki bu müesseseyi yanlış idrak edip kendilerini hâkim yerine koyarak fikir ve kanaat bildirmelerine yol açmaktadır. Bazı bilirkişiler kendi sorumluluk alanlarına girmediği halde, manevi tazminat hakkında yorumda bulunabilmekte ve hatta manevi tazminat hesapları yapabilmektedir. Bazı bilirkişilerin kendilerini hâkim yerine koyarak rapor düzenlemeleri yargılama sürecini uzatan önemli nedenlerden birisidir.

III- Çözüm Önerileri

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere bugün uygulamada bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak yaşanan sorunlar bir hayli fazladır. Sorun hâkim, avukat, bilirkişi ve mahkeme kalemleri açısından farklı boyutlara sahip bulunmaktadır. Bu bölümde özet olarak kişisel kanaatle oluşan bazı çözüm önerilerinde bulunulacaktır. Bu önerileri belli bir sayı ile sınırlamak amaç olmayıp, yeni önerilere zemin oluşturulması hedeflenmektedir.

1. Kanaatimizce bilirkişilik müessesesi ayrı bir kanunla düzenlenmesi gereken bir müessese olmalıdır. Yapılacak yeni düzenleme ile mahkemelere bilirkişi

taayinini sağlayan, bilirkişileri eğiten, ehil bilirkişileri sınıflandıran ve kayıtlarını tutan, sertifikalandıran, aynı zamanda da denetleyen, ilgili mesleki kurum, oda ve derneklerle koordineli bir biçimde çalışan ayrı bir kurum kurulmalıdır. Bu kurum sayesinde mahkemelerin bilirkişilerle tek tek muhatap olma zorunlulukları ortadan kalkmakta, bilirkişi atanması için böyle bir kuruma başvurulması yeterli hale gelmektedir. Mahkemeler dava dosyalarını niteliklerini belirledikleri bilirkişi talepleri ile her ilde kurulacak bu kuruma gönderebilir, bilirkişiler de gelen dosyaları bu kurumun tahsis edeceği mahallerde inceleyebilirler ya da incelemek üzere alabilirler. Sunulan raporlardaki imza eksiklikleri ile bilirkişiler veyahut mahkeme kalemleri değil bizzat bu kurum tarafından ilgilenilecektir.

2. Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku ile ilgili özel görevli mahkemelerin ve bu mahkemelerde görev alacak hâkim ve kalem personelinin sayısı arttırılmalıdır.
3. Halen Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku ile ilgili gerek özel görevli gerekse genel görevli mahkemelerde mesleki faaliyetleri devam eden hâkimlerin bu alandaki eğitimlerine önem verilmeli, bu tip eğitimler belli bir periyotlar halinde düzenlenmeli ve özendirilmelidir.
4. Bir no'lu bentte önerilen kurumun kurulamaması halinde, mahkemelerde bilirkişilik yapan kimseler için, bilirkişilik müessesesinin ne olduğu, bilirkişilerin sorumlulukları, yaşanan problemler ve çözüm yolları v.b. konularında eğitim programları düzenlenmelidir.
5. Mahkemelere bilirkişilerin rahat çalışabilecekleri özel bölümler tahsis olunmalıdır.
6. Şehir dışına incelenmek üzere gönderilecek talimat dosyalarında, yerinde yapılacak teknik incelemelerde, hangi hususların incelenmesi gerektiği mahkeme hâkimi tarafından net ve dikkatli bir şekilde belirlenmeli, gerekirse aynı yerde teknik bilirkişi yanına hukukçu bir bilirkişi de tayin edilmelidir.
7. Bilirkişilerin aldıkları ücretler, ekonomik koşullar ve mesleki statüleri gözetilerek arttırılmalı, bu alanda mahkemelerce adil ve dengeli bir ücret dağılımı yapılmalıdır.
8. Bilirkişi ücretlerinin ve aynı zamanda yargı masraflarının arttırılmasının yok yere dava açılmasını engelleyici bir etkisi olacağından mahkemelerin iş yükünü azaltacağı ortadadır. Yargı masraflarının düşük olması bugün, uzlaşma ile çözülebilecek birçok sorunu yargı önüne taşımakta, mahkemelerin bu sayede iş yükü bir hayli kabarmaktadır. Yargının çok ucuz olduğu ender ülkelerden birisi olan ülkemizde, yargı masrafları arttırılırken adli muzaheret kurumu hakkında da etkin düzenlemeler yapılmalı, bu kurumun düzenli çalışması için gerekli tedbir ve önlemler alınmalıdır.